

Ve Allah Aşkına..

YALAN konuşmak neden bize “**kurtuluş yolu**” gibi görünür..

En derinimizde – fitratımızda hissettiğimiz, Allah’ın ayan beyan görüp bildiğini bildiğimiz bir “**yanlışımızı**”, kimden ve neden saklamak isteriz..

Buna neden gerek duyarız..

Kendi can değerimizi, bizi utandıran “yanlış”tan uzak tutmayı akledemeyecek kadar aciz miyiz.. güçsüz müyüz.. değersiz miyiz..

Biz eşref-i mahlûk sıfatıyla yaratılmış, yani gereken nitel donanıma sahip kılınmış, kul ve halife sorumluluğu ile yükümlenmiş olarak **yeryüzüne indirilmiş misafirler olduğumuzu** bilmez ve anlayamaz mıyız..

“İslam ve İhsan” web adresinde¹ “Yalan İle İlgili Ayet ve Hadisler” başlığında yalan üzerine beyan edilen ayet ve hadislerin bir kısmını topluca görebiliyoruz.

Ayrıca yazıda sıralanan ve aşağıda verilen âyetleri ilgili sûrelerin tefsirlerinden okuyarak da bilgimizi artırabiliriz.

Ankebut Suresi, 68. - Bakara Suresi, 10. - Hac Suresi, 30. - Saff Suresi, 2. - Saff Suresi, 3. Nur Suresi, 11. - Nur Suresi, 12. - Enbiya Suresi, 77. - Nisa Suresi, 112. - En'am Suresi, 39. Araf Suresi, 37. - Araf Suresi, 64. - Araf Suresi, 147. - Araf Suresi, 182. - Şuara Suresi, 223. Mürselat Suresi, 37. - Buruc Suresi, 19. - Cin Suresi, 5. - Ma'un Suresi, 1. - Nisa Suresi, 50. En'am Suresi, 49. - En'am Suresi, 116. - Mutaffifin Suresi, 10. - Ahzab, 33/70-71 Furkan, 25/72 Âyetleri

Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı 4 Ocak 2019 Cuma Hutbesinin² konusu da “Özü sözü doğru olmak**” olarak belirlenmiş.**

Kürsüde İmam sözlerine önce bir âyetle

“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah’a ve Resûlüne itaat ederse, büyük bir kurtuluşa ermiş olur.” (Ahzâb, 33/70-71)

¹ Yalan İle İlgili Ayet ve Hadisler, 17 Mayıs 2022

<https://www.islamveihisan.com/yalan-ile-ilgili-ayet-ve-hadisler.html> erişim:04.01.2023

² Özü sözü doğru olmak, 04.01.2029 günlü Cuma Hutbesi

<https://www.yenisafak.com/havat/cuma-hutbesi-ozu-sozu-dogru-almak-3429055> erişim:04.01.2023

Din Hizmetlerinin kendi sitesinde Hutbenin orijinal nüshası için bkz:

[https://dinhizmetleri.diyanet.gov.tr/Detay/195/04012019-cuma-hutbesi-%C3%B6z%C3%BCs%C3%B6z%C3%BCdo%C4%9Fru-olmak---\(t%C3%BCrk%C3%A7e-ingilizce-almanca-arap%C3%A7a\)](https://dinhizmetleri.diyanet.gov.tr/Detay/195/04012019-cuma-hutbesi-%C3%B6z%C3%BCs%C3%B6z%C3%BCdo%C4%9Fru-olmak---(t%C3%BCrk%C3%A7e-ingilizce-almanca-arap%C3%A7a)) erişim:04.01.2023

04.01.2019 Cuma Hutbesi: Özü Sözü Doğru Olmak (Türkçe, İngilizce, Almanca, Arapça)

başlamış ve sözlerini Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v.) sözü ile sürdürmüştür.

“Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hainlik ile güvenilirlik bir arada bulunmaz.” İbn Hanbel, II, 349.

Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v.) bu ifadesiyle bizlere söylenen YALAN'ın büyük günahlar arasında yer aldığı, onlardan biri olduğu gerçeğidir.

Mustafa Çağrıcı, “YALAN” başlıklı yazısında³ :

Yalan kelimesinin Arapça karşılığının “**kezib (kizb)**” olduğunu, “**doğruluğun (sıdk) karşıtı, bir konuda gerçeğe aykırı haber veya bilgi vermek, söz vâkıaya uygun olmamak**” tanımını sözlüklere⁴ atfen beyan ettikten sonra kendi sözleri ile de “Haberin doğruluğu vâkıaya uygunluğu, yalan olması aykırılığı ile bilinir” demektedir.

Ayrıca, “Kezib kelimesi âyet ve hadislerle diğer İslâmî kaynaklarda ‘**gerçeğe aykırı konuşmak**’ anlamında masdar, ‘**gerçeğe uygun olmayan söz, haber**’ anlamında isim” olarak kullanılmaktadır.

“Âlimler, bazı hadislerde kezibin kötü niyet taşımayan yanlış davranışlar için de kullanılmasını kanıt göstererek

bu kavramın -kasıt unsuru taşıyın taşımasını- gerçeğe aykırı her türlü bilgiyi ve haberi kapsadığını, ikisi arasındaki farkın sorumluluk noktasında söz konusu edildiğini

belirtirler.

Çünkü yalancı söylediğinin yalan olduğunu bilir, hata eden ise sözünün doğru olduğunu zanneder (İbnü'l-Esîr, IV, 159-160). ”

---

³ ÇAĞRICI, M., YALAN, İslâm Ansiklopedisi Md., <https://islamansiklopedisi.org.tr/yalan> erişim:04.01.2023

⁴ a.g.e.: (Lisânü'l- Arab, “kzb” md.; Ahmed b. Muhammed el-Feyyûmî, s. 201; et-Ta rifât, “Kizbü'l-haber” md.; Tehânevî, II, 847-850; Kâmus Tercemesi, “kzb” md., I, 461).

Bu bağlamda, kız çocuklarına KEZBAN sözcüğünün isim olarak verilmesi de, ana - baba sorumluluğu kapsamında, özenle ele alınması gereken bir konu olmaktadır. Bilindiği gibi, yeni doğana “isim vermek”, İslâm Ahlâkı bağlamında bağlayıcılığı olan önemli konular arasında yer alır.

Sonuç olarak,

DİB – Cuma Hutbesi’nde verilen Hz. Peygamberin sözlerindeki peşpeşe sıralanan kavram çiftlerinin arasındaki bağlantıya bakarsak:

“iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hainlik ile güvenilirlik”

kavram çiftlerinde verilen **küfür – yalancılık – hainlik** sözcüklerinin birbirini izleyerek **“iman”** sözcüğünün karşısında durduğunu görebiliriz.

Allah’ın kendine has kıldığı (tahsis ettiği) İslâm’ı Din olarak kabul etmemek, ve günlük seyri belirlediği helâl ve haram sınırları içinde yaşamayı reddetmek, İslâm’ı inkâr etmek anlamındadır ki, bu da **küfür’dür**.

Genelde kişi inkârı türlü nedenler ve türlü biçimler kullanarak yapar..

Bu da yalan söylemek.. yalan üzre yaşamak anlamındadır.

“Yalan sözün” insanlar arası iletişimde süreklilik göstermesi halinde, insanın kaybedeceği ilk değer güven duygusu olacaktır. Giden güveni de, UMUT duygusu izler.

Birbirlerine karşı ve insani varoluş bağlamında kişisel, güven duygularını koruyamayan kişiler, aile ve toplum yaşamında, insanı çevreleyen farklı ölçekli yaşam mahallerinde birlik – beraberlik hâl durumu olmaksızın birbirlerine paralel yaşamaya başlarlar.

Aynı mekân ve zamanda birbirine paralel seyreden yaşamlar, hem kişinin kendisi hem de kendine yakın duran kişiler için tehlikeli olmaya başlar. Çünkü UMUT kaybedildiğinde, kaybedecek pek de bir şey kalmamış gibi hissedilir. Ve yaşamın kendisi kategorik olarak anlamsızlaşmaya başlar.

İnsan yaşamında yalanın yükseldiği yerde, UMUT yere iner, UMUT’un olmadığı kalpte de, (İlâhi -) kosmosla bağlantısını hatırlarsak, İMAN olgusu tehlikeye giriyor demektir.

Kendini bağısız, bağlantısız hisseden ve insan gerçekliğine karşı güvenini yitirmiş kişi, nitel değerleri itibariyle birbirine karşıt olan YALAN ve İMAN’ın “aynı kalpte bulunamayacağı” fiili durumunda da kendini buna karşı koruma ve kollama gücünü gösteremeyecektir.

Şimdi durup düşünmek zorundayız..

Neden yalan söylemekteyiz ki..

Bizleri yalana zorlayacak kadar, kendimiz üzerindeki denetimi nasıl yitirmiş olabiliriz ki.. Geriye dönüp düşünmek zorundayız..

İçinden çıkamayacak kadar derine battığımız yalana ilk kez ne nedenle başladık..

Bu ilk nedeni bulmak ve onun başını ezmek zorundayız.

O ilk yalanın nedeni her ne ise onsuz da yaşayabileceğimizi kendimize göstermek zorundayız..

Neden biliyor musunuz..

Çünkü fitratımızda yalana gereksinim duyma diye bir şey yok.
Yalansız – dolansız dürüst yaşama uygun olan bir fitratla yaratılmış durumdayız.
Bizleri yalana döndüren nefsimizin bir zaafı..
İşte bu zaaf, her ne ise.. fitratımızı bozmakta..

Önce kendi varlığımıza yaptıklarımızdan ötürü, kendimizden özür dileyerek başlamayı,
sonra da zarar verdiklerimizin karşısına oturarak, kendi varlığımızın ne kerte farkına
vardığımızı anlatmayı başarabiliriz.
Yeter ki niyet edelim..
İyi niyetimiz, bağışlanmamızı sağlayabilecektir.

“YALAN” konusu üzerine, Mustafa Çağrıç’ın İslâm Ansiklopedisine yazdığı yazı,
başlangıç için derli toplu ve yeterli bilgi vermesi açısından, okunmaya değer bir yazıdır.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/yalan> buradan ulaşabilirsiniz.

Okuma işinde o kadar mahir olmayanlar için de, ayrıca dipnotta⁵
bu metnin tek sözcüğüne dahi dokunmadan..
sadece kendi okuma tekniğime göre yeniden biçimlendirilmiş şeklini yazarak,
zahmetsiz okuyup anlayabilmeniz için sunuyorum.

YALAN konusunun önemini anlatabilmek için,
şöyle bir cümle kurmama da izin veriniz, lütfen.

*Âlemleri yaratan ALLAH’a İMAN’ın dahi,
YALAN’sız bir kul yaşamına bağlı olduğunu hiç ama..
hiç unutmayalım.*

Gününüz aydın olsun ve Allah’a emanet olun.

---

⁵ [Mustafa ÇAĞRICI, “YALAN” - okuma metni](#)